Izhaja vsak dan razen sobot in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. | Cena lista le $5.00 | Entered as second-class matter January 28, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., petek, 8. aprila (April 8), 1927. | Subscription $5.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 83

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

AMERIŠKI BANKIRJI POMAGAJO MUSSOLINIJU

Ameriška posojila pomagajo Mussoliniju vzdržati fašizem v Italiji. — Druga cokla je pa torijska britanska vlada.

Washington, D. C. — Gaetano Salvemini, bivši profesor na univerzi v Florenci, je obdržaval v Washingtonu predavanje o fašizmu. Dejal je, da tvorijo ameriški bankirji, ki posojejo denar za fašistovske institucije in fašistovskim biznismanom v Italiji, in britska torijska vlada, največjo zapreko, da se italijansko ljudstvo že zdavnej ni osvobodilo fašizma.

Salvemini je obtožil Mussolinija, da so njegova gospodarska poročila tako zverižena, da ne zaslužijo argumenta. Naglasil je, da Italija veliko bolj počasi okreva od ran, ki jih je prizadela svetovna vojna, odkar so črnosrajčniki marširali v Rim. Opomnil je svoje poslušalce, da pod fašističnim režimom korakata dostikrat skupaj plen in čast v bratskem objemu. Imenoval je pet svojih prijateljov, ki so sedeli v parlamentu in so bili umorjeni. Najprvo so umorili Matteotija, na to Amendola in za njima druge tri. Največja sramota je ta, je menil Salvemini, da je bilo na tisoče pogumnih in inteligentnih ljudi — moških in ženskih — prisiljenih, da so sprejeli laž za resnico in da morajo molčati o tej laži, da niso sami in njih otroci oropani sredstev za življenje.

Sprejeta je bila resolucija, ki jo je predložil Jas Egan, zastopnik novinarske službe Ameriške delavske federacije. Fašistovski agitatorji so v Združenih državah na delu, da preprečijo italijanskim podanikom postati ameriški državljani. Resolucija zahteva, da vlada podvzame korake proti tem sovražnikom fašistovskim elementom, in izreka želje, da italijanska ljudstvo kmalu izvojuje izgubljeno svobodo, dasiravno je zdaj fašizem dobro utrjen, a zgodi se lahko da se strmoglavi ravnotako hitro in nepričakovano kot ruski carizem.

Shodu je predsedoval Charles Edward Russell. Vprašanja, ki so bila stavljena Salveminiju, so pojasnila, da je po njegovem mnenju kralj Victor Emanuel "jetnik, ki nima značaja, da brani ljudsko ustavo".

V teku govora je večkrat izrekel svarilo, da italijansko ljudstvo ne bo plačalo dolga, ki so ga napravili fašisti, ko se osvobodi fašizma. Povdaril je, da bo italijansko ljudstvo postopalo tako, ker je tujezemski kapital, posebno ameriški, povzročil, da se je podaljšala fašistovska sužnost.

Krist je bil dober igralec, pravi pridigar.

Chicago. — Rev. dr. Phillip E. Osgood, episkopalski pridigar iz Minneapolisa, je v sredo v svoji postni pridigi v gledališču Garrick dejal tudi sledeče, kakor beleži "Chicago Herald & Examiner:" "Krist je bil mojsterski igralec in senzacijonalist. Svoje križanje je pripravil za pravi čas. Bil je čudovito dober igralec, velik strateg in imeniten gledališki vodja?

Ženska socialistična internacionala.

Bruselj. — Ženska socijalistična internacionala je bila organizirana leta 1925 v tem mestu na kongresu marseljske internacionale. Prihodnje zborovanje ženske internacionale se vrši leta 1928 v Londonu, kjer bodo zastopane delegatke iz vseh dežel.

Državna policija naskočila rudarje

Napadli so jih brez vzroka. — Izgovarjali so se, da izvršujejo ukaze višjih.

Pittsburgh, Pa. — Zdi se, da Pittsburgh Coal kompanija vživa posebno zaščito od državnih kozakov.

Ko so rudarji korakali na stavkovno stražo pri premogovniku Gallatin, so prihrumeli državni policaji na konjih in razgnali korakajoče rudarje. Državna policija je prihrumela od dveh krajev. Oddelku iz Sutervilla je zapovedoval saržent William Hanna, oddelku iz Monongahele pa korporal Hans.

Rudarji so protestirali proti takemu početju. Napad je bil izvršen brez najmanjše provokacije. Državni policaji so se izgovarjali, da izvajajo le ukaze, po katerih so zborovanja prepovedana.

Dozdaj še ni bilo proglašeno vojno stanje v tem okraju. Kdo si jemlje torej pravico, da odreka v ustavi zajamčeno pravico do zborovanja? Rudarska organizacija bo morala podvzeti korake, da se kozaki nauče spoštovati ustavo.

Carl E. Lesher, podpredsednik Pittsburgh Coal kompanije se hvali, da se je število stavkokazev pri njegovi kompaniji pomnožilo za 145 od sobote. Temu nasprotno pa izjavlja Philip Murray, podpredsednik rudarske organizacije, da je pozicija rudarske organizacije izredno dobra. Rudarji, ki so zastavkali dne 1. aprila, so še zdaj na stavki. Temu je dodal, da upa, da se pri Pittsburgh Coal kompaniji izboljša položaj v prid rudarske organizacije.

Veliki rudarski shodi so se obdržavali, katerih so se udeležili rudarji iz premogovnikov Montour, štev. 1 in pri Arnold Cityju. Premogovniki so last nina Pittsburgh Coal kompanije

Murray, podpredsednik rudarske organizacije, in Fagan, predsednik petega distrikta rudarske organizacije, obtožujeta, da je državna policija zlorabila svojo oblast in je mirno korakajoče rudarje pognala z javne ceste.

Mehiški general aretiran radi komplota

General je priznal, da je hotel ugrabiti ameriškega petrolejskega magnata in poriniti Callesa v šmir.

Mexico City, 7. apr. — Zvezna policija je aretirala generala Frederica Cordovo in štiri druge na ovadbo nekega šoferja, da je pripravil zaroto za ugrabljenje ameriškega petrolejskega magnata in multimilijonarja Alberta E. Wattsa z namenom, da dobi od magnata pol milijona dolarjev odkupnine in zaplete Callesovo vlado v nove sitnosti z Združenimi državami. Cordova je priznal krivdo.

Magnat Watts, ki je podpredsednik Sinclair Oil Co., se je mudil v glavnem mestu Mehike po opravkih. Zadnji pondeljek zvečer se je odpeljal domov v New York. Ugrabitev Wattsa se je imela izvršiti nekaj minut pred njegovim odhodom. V ta namen so zarotniki najeli taksi in tolpo ljudi, ki je imela čakati na Wattsa v parku Alameda, skozi katerega se je moral peljati v svojem avtu na kolodvor. Tam bi ga bili ustavili pod pretvezo, da je aretiran, nakar bi ga bili odpeljali iz mesta v gore blizu Cuernavace, kjer bi bil Watts dobil ultimat: "Plačaj $500,000 ali pa boš ubit."

General Cordova je svoječasno služil v armadi pustolovca Zapate, nakar je bil nekaj časa v zvezni armadi nod predsednikom Carranzom. Nato je šel med bandite in on je bil tisti, ki je ugrabil ameriškega konzularnega agenta Williamsa Jenkinsa v Puebli in ga držal v ujetništvu proti $150,000 odkupnine. Takrat je malo manjkalo, da ni prišlo do vojaške intervencije Združenih držav.

Vlak oropan za $20,000.

Chicago. — Dva bandita sta v sredo zvečer oropala vlak Lincoln Limited, Chicago & Alton železnice. Prišla sta v ekspresni voz kmalu potem, ko je vlak zapustil Joliet, zvezala štiri moške, ki so bili tam ter vzela iz blagajne $20,000.00 v gotovini, čekih in bondih. Nato sta se peljala v vagonu v Chicago, kjer sta skočila na tla in izginila. Pasažirji v vlaku niso nič znali o ropu.

Višješolci za daljše spomladne počitnice.

Chicago, 7. aprč — Tisoč pet sto višješolcev Northwestern univerze je podpisalo peticijo za daljše spomladne počitnice.

Apel proti rumunskemu terorju v rokah poslanika

Narodne in verske manjšine se pritožujejo zaradi preganjanja. — Tak protest je bil svoječasno izročen že državnemu tajniku.

Washington, D. C. — Razni ameriški duhovni in drugi so zopet poslali peticijo za odpravo rumunskega belega terorja, ki divja na Rumunskem proti židom, katoličanom, luteranom, Nemcem in Madžarom. Rumunska vlada, v kateri igra rumunska kraljica Marija zelo važno vlogo, ne stori ničesar, da se preneha s preganjanjem narodnih in verskih manjšin. Peticijo je podpisalo okoli trideset tisoč oseb. Peticijo je izročil rumunskemu poslaniku poseben odbor in podpisalo jo je devet vseučeliščnih predsednikov.

Peticija naglaša, da so posebno prizadeti teh preganjanj pripadniki baptistovskega, židovskega, luteranskega, presbiterijanskega, rimsko katoliškega in unitarijanskega verskega prepričanja.

Enak protest proti rumunskemu terorju je izročila deputacija, ki jo je vodil rabinec Wise, državnemu tajniku Kelloggu že pred enim mesecem. Zdi se, da protest dozdaj ni imel uspeha.

Kantonsko vabilo odklonjeno

Ameriška delavska federacije ne pošlje zastopnika na panpacifično zborovanje v Kanton.

Washington, D. C. (F. P.) — Ameriška delavska federacija je prejela od Avstralskega delavskega strokovnega kongresa in Vsekitajske delavske federacije povabilo za udeležbo panpacifičnega delavskega kongresa v Kantonu, ki ima pričeti dne 1. maja t. l. Ampak Ameriška delavska federacija ne bo sprejela vabila.

Predsedniki organizacij, ki tvorijo Ameriško delavsko federacijo, so mnenja, da je avstralska vlada dognala, da je to zborovanje komunistično in da Ameriška delavska federacija ne napravi poizkusa konferirati s komunisti. Izjavili so, da Ameriška delavska federacija simpatizira s kitajskimi delavci, ki se bojujejo za izboljšanje mezde in druge pridobitve, ki so jih zapadni delavci že deležni.

MED KRZNARSKIMI DELAVCI ŠE NI EDINSTVA

Levo in desno krilo sta razdruženi, kot sta bili pred dvema tednoma ali še več časom. — Tudi podjetniki so razdvojeni.

New York, N. Y. (F. P.) — Krznarski podjetniki, ki izdelujejo le okraske iz kožuhovine, so nevtralni glede boja, ki ga vodita levo in desno krilo v uniji krznarski delavcev, dasiravno so krznarski podjetniki priznali le desno krilo.

Krznarski podjetniki, ki izdelujejo okraske iz kožuhovine, trdijo, da tretjina od 12,000 newyorških krznarskih delavcev dela v njih delavnicah in zato se jeze, da so krznarski podjetniki priznali desno krilo, ne da bi jih vprašali, kakšnih mislih so.

Odbor Ameriške delavske federacije, kateremu je bila izročena kontrola nad unijo krznarskih delavcev, je dal štirinajst dni časa, da se vsi krznarski delavci registrirajo pri njem. Odborniki levega krila, ki so bili izključeni iz unije krznarskih delavcev, opravljajo še vedno odborniške funkcije, pri tem pa trdijo, da desno krilo ne more dobiti delavcev, ki bi dokončavali obleke.

Ben Gold, vodja levega krila, izjavlja, ako bodo delavci odslovljeni, ker se niso registrirali pri odboru ameriške delavske federacije, da bodo sledile stavke.

Ta izjava pomeni, da se prično delavci bojevati sami med sabo.

Moskva in Pariz pobotana glede dolgov?

Sovjeti bodo baje plačevali 14 milijonov dolarjev letno in dali bodo Franciji izključno koncesijo na olje v Kavkaziji.

Pariz, 7. apr. — Listi poročajo, da sta zunanji minister Briand in sovjetski komisar zunanjih zadev Čičerin podpisala protokol glede fundiranja ruskih carističnih dolgov v Franciji. Vest, ki ni uradno potrjena, se glasi, da ima protokol sledeče glavne točke:

Sovjetska Unija bo plačevala Franciji letno 70 milijonov zlatih frankov ($14,000,000), razen tega bo dala Francozom izključno koncesijo za izkoriščanje oljnih vrelcev Grozni v Kavkaziji, če Francija takoj podeli sovjetom eno milijardo zlatih frankov v industrijskih kreditih.

Delavci v Angliji mogoče zastavkajo

Velike priprave za ofenzivo proti namravanemu zakonu zoper generalni štrajk.

London, 7. apr. — Delavci v Angliji zavihavajo rokave in se pripravljajo za ljut naskok na protištrajkovno predlogo, ki bo nedvomno sprejeta v torijskem parlamentu. Delavski poslanci bodo storili vse, kar morejo, da preprečijo zakon, o katerem pravi Ramsay MacDonald, da je "najnevarnejši izraz razredne vojne, kar jih pomni Anglija." Medtem pa je obrambni odbor Kongresa strokovnih unij sklenil organizirati kolosalno kampanjo po vsej deželi proti temu zakonu, če bo sprejet. Nekateri delavski voditelji sugestirajo stavko za en dan kot znak protesta. Večina se pa strinja, da je treba letošnji prvi maj izkoristiti za splošne demonstracije proti torijski vladi in njenemu protidelavskemu zakonodajstvu.

Čangtsolin udrl v sovjetsko poslaništvo

Kitajci, Rusi in Američani aretirani v ruskem poslaništvu v Pekingu. Veliko ogorčenje v Moskvi. Diplomatje velesil slutijo vihar. Velika Britanija ima gotovo prste zraven; torijska banda deluje na vse načine, da provocira vojno v Kitaju.

Moskva, 7. apr. — Sovjetska oficijelna časnikarska agentura Tass poroča, da sovjetska vlada še ni prejela uradnega poročila o vlomu v sovjetsko poslaništvo v Pekingu. Prvo vest o tem dogodku je poslala Reuterjeva agentura. V moskovskih krogih je zavladalo veliko ogorčenje, ampak oficijelni komentar je zadržan, dokler ne pride poročilo od poslaništva.

Peking, 7. apr. — Maršal Čangtsolin, mandžurski diktator, je včeraj poslal krdelo oboroženih vojakov, ki so vpadli v prostore ruskega sovjetskega poslaništva. Vojaki so se mudili v poslaništvu več ur, premetali vse stvari in aretirali 36 Kitajcev, 16 Rusov in dva Američana; vse te osebe, med katerimi je tudi nekaj žensk, so bile v poslaništvu, oziroma v bližnjih poslopjih, ki spadajo k poslaništvu, ob času vpada. Vojaki so odnesli mnogo listin in drugih stvari.

Aretirana Američana sta Wilbur Burton in mrs. Mildred Mitchell iz San Francisca. Oba sta v zvezi s publikacijami, ki jih diktator Čangtsolin smatra za "veleizdajniške".

Sovjetski diplomatski uradniki so takoj izjavili, da je Čangtsolin izvršil sovražni čin in sovjetska Rusija bo nedvomno zahtevala od njega zadoščenje. Mnenje sovjetskih uradnikov je tudi, da Čantgsolin ni tega storil sam na svojo pest. Najbrž ima Velika Britanija svoje prste zraven. Angleži bi radi na vsak način zapletli Mandžurce v vojno s sovjeti, nakar bi lahko forsirali intervencijo velesil na Kitajskem.

Da je bil vpad v poslaništvo mednarodna imperijalistična zarota, dokazuje to, ker so britske in ameriške čete pomagale Čangtsolinovim vojakom. Drugi dokaz: diplomatski zbor v Pekingu je dal Čangtsolinu dovoljenje za "preiskavo" sovjetskega poslaništva. Čangtsolin se je obrnil na predsednika diplomatskega zbora, holandskega poslanika Oudendijka, da mu zbor dovoli "preiskati" sovjetsko poslaništvo pod pretvezo, da ima on dokaze, da je v poslaništvu zbirališče kantonskih revolucijonarjev in kitajskih komunistov, ki delajo priprave za revolucijo v Pekingu. Poslaništvo se nahaja zraven britskih poslaniških prostorov in nasproti ameriškega ter holandskega poslaništva. Dvesto Čangtsolinovih vojakov je udrlo v prostore, istočasno pa je zunaj stala četa angleških vojakov, očividno stražeča vhode, na drugi strani ceste je pa stala četa ameriških pomorščakov.

Čangtsolin je po končanem vlomu objavil poročilo, v katerem trdi, da je našel v sovjetskem poslaništvu glavni stan kitajske komunistične stranke, v katerem je bilo 35 kitajskih komunistov in med temi tudi Litačao, tajnik stranke. Dalje poroča, da so vojaki zaseglі velik kup listin, tiskovin, plakatov, rdečih zastav in večjo zalogo orožja ter streliva. Diktator grozi, da bodo vsi aretirani Kitajci eksekutirani. Burton in mrs. Mitchell sta bila poslana v Tientsin v območje ameriškega konzularnega sodišča. Obtožena sta, da sta v službi revolucijonarne kuomintangske vlade.

Diplomatje velesil pričakujejo akcije sovjetske Unije, iz tega razloga svetujejo svojim rojakom na Kitajskem, naj ne potujejo v Sibirijo.

Diktator Čangtsolin je dal včeraj obglaviti generala Pišučena, ki je poveljeval severnjaškim četam v Šangaju. General je bil obglavljen zato, ker je izpraznil Šangaj brez boja s Kantonci.

Šangaj, 7. apr. — Tukajšnji angleški vojaški poveljniki se penijo srda radi uspešne revolucijonarne propagande med indijskimi vojaki, ki so jih Angleži privlekli iz Indije za pobijanje Kitajcev. Med kitajskimi revolucijonarji je mnogo Indijcev, ki zdaj vroče agitirajo med svojimi rojaki v britski vojaški uniformi. Dosegli so že toliko, da je mnogo indijskih vojakov dezertiralo in eden indijski častnik je bil umorjen. Včeraj je britska policija aretirala sedem indijskih dezerterjev, katere bodo nedvomno ustrelili.

V Čangši je v teku protiameriško gibanje radi bombardiranja Nankinga. Kitajski delavci pri Standard Oil kompaniji so zastavkali in bojkotirali ameriško blago.

Šangaj, 7. apr. — Eksekutiva kitajske ljudske stranke (kuomintang) je včeraj brzojavila iz Hankova generalu Čiang Kajšeku, naj gre v Nanking in nadaljuje vojaške operacije proti severnjakom. Kajšeku je naročeno, da ne sprejme nikakršne komunikacije od imperijalistov.

San Diego, Calif. — Šesti regiment mornarske pehote se je v sredo vkrcal na parnik "Henderson," ki odpluje proti Kitajski. Na transport so naložili tudi nekaj težkih topov za "protekcijo ameriških življenj" na Kitajskem.

Delavčeve dividende

15 delavcev ubitih pri razstrelbi v oljni čistilnici.

Parco, Wyo. — Petnajst delavcev je bilo ubitih in sedem ranjenih pri eksploziji in požaru, ki je v sredo uničil refinerijo Producers & Refiners Co, v tem mestu. Škoda znaša blizu milijon dolarjev.

Priprave za cirkus v kolizeju.

Chicago. — Priprave in vežbanja so v teku za prvo predstavo cirkusa Sells-Floto, ki se prične dne 16. aprila in traja do 1. maja v kolizeju. Razni akrobati in cirkuški klavni so začeli prihajati iz raznih delov sveta; največ jih je sedaj v Evropi, ki so že na potu v Chicago.

META BERGER PONOVNO IZVOLJENA.

Milwaukee, Wis. — Meta Berger, soproga socialističnega kongresnika Bergerja, je bila v torek ponovno izvoljena za predsodnico šolskega odbora v Milwaukeeju. To službo že opravlja od leta 1917.

Priznal umor žene in njenih prijateljev.

Bluefield, W. Va., 7. apr. — Henry Griffith, 49letni mož, je danes tukaj priznal, da je on umoril svojo ženo, njeno prijateljico in njenega moža, nakar je položil njih trupla v reko Clinch, kjer so jih pred dnevi dobili. Dejanje je storil, ker ga je žena zapustila in se ni marala vrniti k njemu na njegove opetovane prošnje.

BOJ PLESKARJEV, MONTERJEV V BROOKLYNU

Zahtevajo, da se jim dnevna mezda poviša na štirinajst dolarjev. — Vseh stavkarjev je okoli pet tisoč. — Sodnijska prepoved izdana.

New York, N. Y. — Brooklynski pleskarji in sobni slikarji imajo opraviti s tako sodnijsko prepovedjo, ki še ni bila izdana proti njim. Višji sodnik Cropsey je izdal proti njim sodnijsko prepoved, ki je obenem zapoved, da naj odpokličejo stavko za $14 dnevne mezde.

Ob tem času pa stavka tudi tri tisoč vodovodnih monterjev in njih pomočnikov v tistem mestu za $14 dnevne mezde. Vodovodni monterji zahtevajo, da se njih dnevna mezda poviša na $14; njih pomočniki, ki so bili dozdaj neorganizirani, pa zahtevajo, da se njih organizacija prizna in da se njih dnevna mezda poviša na devet dolarjev. Podjetniki so dozdaj plačevali pomočnike po štiri in pet dolarjev na dan.

Na stavki je dva tisoč pleskarjev in sobnih slikarjev; 2,500 jih pa dela, ker so podjetniki podpisali pogodbo, ne da bi jim bilo treba stavkati.

Cropseyjeva sodnijska zapoved dozdaj ni spravila še enega pleskarja ali sobnega slikarja na delo. Distriktni svet pleskarskih delavcev zavzema stališče, da se je uklonil sodnikovi zapovedi pod protestom. Nikakor pa ne more svojim članom vsakemu posebej ukazati, da mora delati, ako noče delati. Pleskarski delavci in sobni slikarji prejemajo po štirinajst dolarjev na dan.

Odvetnik organizacije je menil napram zastopniku Federaliziranega tiska, da še ni videl tako ostre sodnijske prepovedi. Prepoved je začasna in unija ni imela prilike, da uloži svoje ugovore proti nji. Za sodnijsko prepoved je zaprosilo trideset pleskarskih podjetnikov. Oni trdijo, da je unija obljubila delati skozi eno leto za dvanajst dolarjev dnevne mezde.

Odvetnik unije pa pravi, da je taka trditev smešna, kajti v pogodbi ni zapisan čas, kdaj ta pogodba glede mezde poteče. Podjetnikom je bilo povedano le ustmeno, da bo pogodba trajala eno leto od meseca junija 1926. Nekateri podjetniki so podpisali pogodbo kasnejo, drugi so pa še na nepriporočljivi listi. Eden izmed teh podjetnikov je izgubil pravico do pogodbe z unijo, ker je na člana unije nameril samokres. Bil je pozvan večkrat na unijo, da razloži, zakaj je nameril samokres na unijskega delavca, pa se ni zglasil. In tako ga je unija črtala na priporočljivi listi.

Unija je obvestila podjetnike dne 15. marca t. l., da stopi koncem meseca v veljavo $14 dnevne mezde. Sodnijska prepoved je datirana z dne 31. marca. Predsedniku Paul Kaminerju je pa bila uročena šele v soboto dne 2. aprila o polnoči, ko so se stavkarji že registrirali. Stavka je pričela v pondeljek dne 4. aprila, odgovor je pa bilo treba dati dne 5. aprila. Zdaj pa odvetnik zahteva več časa za odgovor. Dnevniki groze z aretacijami. To je tak položaj, ki so ga ustvarili podjetniki s svojo trmoglavostjo.

Ceste ugodne za motoriste.

Chicago, 7. apr. — Ceste, ki vodijo v Michigan in Wisconsin iz Chicaga, so sedaj v najboljšem stanju, kakor poročajo cestni komisarji treh držav.

Agitirajte za "Prosveto"!

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

138

Datum v oklepaju n. pr. (Mar. 31-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

STARE IN OBRABLJENE FRAZE O NEZGODAH ŠE VEDNO VLEČEJO.

Ali je v premogovnikih mogoče drugače kot na morju? Tudi v premogovnikih nastajajo nesreče s strašnim in groznim učinkom. Po več sto rudarjev je hkratu ubitih. Ubila jih je eksplozija! Po vsaki taki nezgodi zastokajo kapitalistični dnevniki, obžalujejo ponesrečene rudarje in njih svojce in končno povedo, da se nezgoda ni dala preprečiti, ali pa izrečejo, da je nezgodo povzročil rudar, ki je bil od eksplozije ubit, in logično ne more več govoriti. Vsaka večja nezgoda se pa danes da preprečiti, kar dokazuje silna razstrelba v premogovniku pri Ehrenfieldu.

V tem premogovniku se je dogodila silna eksplozija, ki jo je bilo občutiti v večmiljskem okrožju. V prvih vesteh, ki so dosegle Chicago, je bilo poročano, da je bilo ubitih v eksploziji do pet sto rudarjev. Drugo jutro so pa listi poročali, da so bili ubiti le štiri rudarji. Ljudje, ki so to čitali, so strmeli, ker vesti niso povedale, zakaj je bilo število ubitih rudarjev tako majhno, ko so prejšnji dan vsi listi poročali, da je okoli pet sto rudarjev mrtvih. Ljudje so mislili, da listi lažejo in da hočejo prikriti število ubitih rudarjev.

Šele po nekaj dneh se je izvedelo, zakaj se ni eksplozija v dotičnem rudniku izpremenila v veliko tragedijo za rudarje in njih svojce.

Rudnik je bil unijski. Tla v premogovniku so bila potresena s skalnatim (granitnim) prahom in premogovnik je bil opremljen z dobrim sistemom ventilacije. Ko so otrgani vozovi butnili z veliko silo in tako vzdignili prah, se je s premogovnim prahom vzdignil tudi skalnati prah. Nastala je eksplozija. Skalnati prah je napravil steno skalnatega prahu proti notranjosti premogovnika; premogov prah, ki je veliko laglji je pa splaval proti izhodu rudnika, kamor ga je vlekel zračni tok, ki ga je povzročala ventilacija. In tako je eksplozija udarila le po glavnem hodniku, ni zadela rudarjev, ki so delali zadaj za eksplozijo ali pa v prostorih, pred katerimi je skalnati prah napravil zastor. Zaradi tega so bili ubiti samo štirje rudarji. Ako bi ne bilo teh varnostnih naprav, bi bila eksplozija udarila na vse kraje, kajti eksplozija bi sproti dvigala premogov prah, bilo bi tako, kakor če bi kdo nasul smodnika v dobro zaprt prostor in ga na to zažgal.

Kjer so rudarji organizirani, tam je življenska varnost rudarjev veliko večja, kakor v premogovnikih, v katerih rudarji niso organizirani, kajti organizirani rudarji imajo moč, da pisilijo premogovniške podjetnike, da uvedejo varnostne naprave, medtem ko neorganizirani rudarji nimajo nobene.

Tudi o premogovniških podjetnikih se lahko reče, da do danes ni bil kaznovan noben premogovniški podjetnik, ker se je v njegovem premogovniku zaradi zanemarjenja varnostnih naprav dogodila eksplozija s strahovitim učinkom.

To kar smo povedali o brodolastnikih in premogovniških podjetnikih velja tudi za druge podjetnike. Ako bi bila povsod v industriji priznana delavska strokovna organizacija, bi industrija zahtevala vsako leto veliko manj človeških življen. Strokovno organizirani delavci bi zahtevali, da podjetniki uvedejo varnostne naprave, medtem ko neorganizirani delavci nimajo najmanjše moči, da prisilijo podjetnike opremiti svoja podjetja z varnostnimi napravami.

Delavska strokovna organizacija ne izboljša le mezde in skrajša delavnega časa, ampak skrbi tudi za delavčevo zdravje in ga varuje v podjetju pred nezgodami, ki nastanejo zaradi podjetnikove malomarnosti.

Ako zagovorniki odprte delavnice trdijo, da se nezgode v podjetjih ne dajo preprečiti, ker nastajajo po božji volji, ali po krivdi delavcev, tedaj dokazujejo podjetja, v katerih delajo strokovno organizirani delavci, da se da število nezgod v industrii omejiti na neznatno številce in da odgovornost za nezgode pada na podjetnike, ker zanemarjajo varnostne naprave v industriji, ali pa najemajo za nevarna dela neizučene delavce, ki ne poznajo nevarnosti, ki preže nanje.

SLIKE IZ NASELBIN

Po ugodni zimi.

Fly Creek, N. Y. — Precej se zanimam za dopise v Prosveti, med katerimi pa redko vidim, kako pismo iz naše naselbine. Ugodno zimo smo imeli letos, ceste vedno odprte za kare in zdaj vse kaže, da je že čas oranja. Gospodinje že gledamo, kje bomo zrahljale gredice za prvo solato. Ako bo tako vreme še naprej, bomo preobložene z delom, kakor pač vsako leto.

Največ se tu pečamo z mlekarstvom. Tu sta namreč dve mlekarni, katerih ena pripada organizaciji farmarjev, druga pa je privatna. Pečamo se tudi s kokošjerejo, pri čemur je precej prihranka. Polegtega pa se zopet veselimo "petelinčkov in putk", ki bodo zopet tako debeli, da jih lizika ne bo mogla peljati. Brez truda pač ni kruha. Trdo se je treba lotiti dela, posebno čez zimo, in le na ta način se ni treba bati, da farmarju ne odneste živali veter ko jih izpusti na pašnik.

Nekdo obžaluje, da je sam, ki ima Fordovo liziko. Kaj pa če bi se priporočil fatru Kazimiru. On zdaj pobira komišen od grehov in mu mogoče lahko pomaga. Pozdrave. — **G. Trinkaus.**

Poročila iz Detroita.

Detroit, Mich. — S prvim aprilom se je ustavilo delo v vseh organiziranih premogokopih mehkega premoga. Bitka se bo bila na življenje in smrt, kakor kaže. Umljivo je, ker nas je tukaj veliko premogarjev, katere je Lewisova taktika pognala za drugim delom, da s strahom pričakujemo izid boja.

Če ta velikanska organizacija podleže v boju, bo to hud udarec za vse delavstvo Združenih držav.

Nasprotniki razpolagajo z ogromnimi sredstvi, ker oni imajo boga v podobi $ na svoji strani in tudi vse kapitalistično časopisje trobi v njih rog.

Zato je naloga delavstva, da jim damo moralno in materijalno pomoč.

Da bo hud boj, o tem ni dvoma, ker kapitalisti in njih oprode že poročajo, da lahko zdrobe U. M. W. of A., kadar hočejo in to prvič po tolikih letih obstanka. Daleč nas pripeljal je mr. Lewis — nazadnje bo ostal general brez armade.

Upamo pa, da se kaj takega ne zgodi! Pokažimo, da delavstvo ima še hrbtenico, katera se ne ukloni kapitalistični diktaturi, ker drugače žalostna nam majka.

Tu v Detroitu že občutimo pest kapitalista. Po veliki brezposelnosti od zadnje jeseni se je pred mesecem dni obrat nekoliko izboljšal, vendar če človek sodi po vrstah, ki čakajo vsaki dan pred tovarnami za delo, dobi utis, da jih je na stotine za vsak prazen prostor.

Zato so pa tudi razmere zelo slabe, ne dela se nikjer s polno paro in delavce že zopet odstavljajo. Ford že čez eno leto ne uslužbuje več novih ljudi, še stare odstavlja, dela večinoma le po 3 dni na teden, kar veliko pomeni, ker pravijo, da vsaki peti človek v Detroitu živi posredno ali neposredno od Forda.

Plače trgajo vsepovsod, da se že po 35c na uro ne more dobiti delo. Življenske potrebščine so pa skoraj zmiraj dražje in tudi stanarina se ni dosti znižala, vkljub slabim razmeram.

Premogarji že prihajajo tu sem za delom ali so razočarani, ko vidijo dolge vrste čakajočih pred vsako kaj večjo tovarno.

V Detroit ne svetujem nikomur.

Društvenih in političnih razmer ne bom omenjal, ker te se itak večkrat premlevajo. Omenjam samo, da se socijalisti in komunisti včasih malo sporečemo, vendar pa kadar se gre za dobro stvar, smo vsi enega mnenja.

To je pokazal zadnji žalostni slučaj. Bratu Fredu Hribarju, članu društva "Daljnogled" št. 518 S. N. P. J. in tudi društva št. 123 S. S. P. Z., je umrla soproga po 14 dnevni bolezni, zapustivši mu 3 mladoletne otroke v starosti od 3 do 7 let. Umrla je 21. marca in pokopali smo jo 24. marca na Holy Cross Cementery.

Pokojnica je bila stara šele 23 let. Revež je ves obupan ob tej izgubi drage soproge, potem pa še v materijalnih stiskah. Prišel je namreč iz Bryanta, Okla., pred enim letom in pol.

Kakor je znano, je tam Crowe Coal Co. pričela odprto delavnico in so sto procentneži pričeli skebati. On pa ni hotel tega imena nositi. Prosil me je, naj se tem potom zahvalim vsem, ki so mi stali ob strani v žalostnem času. Najiskrenejša zahvala za vse usluge in denarno pomoč, česar ne bo nikdar pozabil.

Posebno se zahvali bratu Joe Klančniku, tajniku društva "Daljnogled" št. 518 S. N. P. J. in bratu Louisu Strosbergerju, zastopniku Narodnega doma, ker sta mu pomagala in šla na roko v vseh ozirih in posebno pripomogla do prav lepega pogreba in obilne udeležbe. Zahvali se tudi soprogam obeh imenovanih, ker sta skrbeli za otroke, da vsaj v tej dobi žalosti niso čutili bridke izgube.

Končno se zahvali mrs. Mary Korp, materi soproge, ki je prišla iz Bryanta, Okla., in mu pripomogla, da so ubogi otroci v dobrih rokah.

Toraj še enkrat prav lepa hvala vsem. Tako končam ta žalostni dopis, morda poročam drugikrat kaj bolj veselega. — **A. Steffler.**

Stavka v W. Va. se širi.

Frum, W. Va. — Boj rudarjev se je razširil po celi severni West Virginiji. Neunijski rudarji so se pridružili v stavki, ko je U. M. W. pozvala rudarje na stavko, katera traja že cela tri leta. Na 1. aprila je bil shod v Scott Runu, v dvorani Dallas. Obiskan je bil dokaj številno, sploh se lahko reče, da še nikoli ni bilo toliko ljudstva na shodu v te mmestu. Govorniki so bili iz Michigana, organizatorja Willy Gans in Van Bittner, organizator za West Virginijo. Ako bodo rudarji složni, bo zmaga gotova. Torej rudarji, proč od West Virginije, ker tukaj ni drugega dela kakor stavkokaško. Delati pod nabito puško pa je zadnje delo na svetu.

Proti delavstvu najbolj zagrizena družba Brady Warner je stavkokazila cela tri leta s pomočjo karabink. Na 1. aprila pa je njen rov Osage lepo počival. Družba je vse rove razsvetlila z električnimi lučí, da je svetlo kakor v sredi Pittsburgha. — **Poročevalec.**

Smrt mlade matere.

Detroit, Michigan. — Ni še dolgo, kar sem opisala delavske razmere v tem mestu. Te so še vedno kakor so bile. Zdaj pa bom poročala o žalostni nesreči, ki je zadela Freda Hribarja. Neizbirčna smrt je pokosila življenje njegovi mladi ženi ravno na 21. marca zjutraj ob devetih in pol. Pokojnica je bila stara šele 23 let. Bolna je bila samo 14 dni in je morala umreti v strašnih mukah.

Draga Mary!
Spomlad je tebe vzela
in te v črno zemljo dela.
Spomladanske ptičice
naj prepevajo okrog gomile
in cvetlice sveže
bodo tvoj grob odele.
Tudi solnce naj na grob ti sije,
čeprav ti zibelka
ni tekla v palači.

Mary je zapustila žalostnega soproga in tri otročičke v starosti od 4 do 7 let, ki jo bodo težko pogrešali. Malčkom ni bilo dano, da bi še dalje uživali materinsko ljubezen. Nobeno srce pa ni tako mehko kakor materino in nobeno oko tako prijazno kakor materino. Tudi Mariji ni bilo dano, da bi se še veselila med svojimi malimi, katere je nad vse ljubila.

Pokojnica ni bila še dolgo tu, pa vendar je imela že dosti prijateljev in znancev, ki so ji pomagali za časa bolezni in njenim dragim lajšali bridke ure.

Kot njena prijateljica se zahvaljujem vsem, ki so darovali vence in izkazali naklonjenost.

Dragi Mary pa bodi ohranjen blag spomin. Žalostnemu soprogu in otročičkom ter njeni materi, bratom in sestram izrekam globoko sožalje. — **Anna Serdoner.**

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

JAVNA GOVORNICA

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev "Prosvete".

Nisem pravega sumil.

Terre Haute, Indiana. — Brat S. G. naj mi oprosti, če sem njega sumil, da piše v "A. S." pod naslovom "Nekdo". Da sem ga sumil je vzrok, ker je on naročnik na "A. S." in ker je on hujskal proti meni ter šel celo tako daleč, da je gospodarja, kjer sem na stanovanju, pregovarjal, naj mi odpove, da bom na ulici gladu poginil. Ha! Ha! Obdolžil me je tudi, da sem ga ovadil, da prodaja prepovedano pijačo, ker pa ni res. Saj ga niti obiskat niso prišli; če bi ga bili, potem bi se šele lahko prepričal, kdo ga je naznanil. Ampak on je hotel mene naslikati kot ogleduha, ki stika okoli samo zato da ga kdo dobi in naznani. Radi vsega tega ga ne morem imeti za tako zelo nedolžnega. Končno mi pa tudi na misel ni prišlo, da bi bil v naselbini kdo, ki gre pisat in obrekovat na naslov in ime drugega.

Brat Skrt pravi, da je strahopetec dotični, ki se ne podpiše. Pravi, da ne bo prej miroval, dokler ga ne izsledi. Vprašanje je, če ga bo tudi v javnosti izdal, ko ga izsledi. Priliko izslediti ga ima vsekakor boljšo nego jaz. Tudi dokaze ima v rokah, da jih pokaže na pravem mestu. To diši tudi po grožnji.

Tudi za onega "nekoga" moram povedati, zakaj ga sumim. Ko so mi povedali, da piše in se poslužuje imena in naslova F. S., sem ga šel vprašat, če je resnica. Odgovoril je: Kdo ti je to povedal. Povedati nisem hotel, videl pa sem, kako je bil razburjen in je spreminjal barvo. Tudi v oči mi ni pogledal. Nato je šel k bratu F. L. in mu rekel, da sem ga jaz napadel. (Vprašanje še ni napad.)

Nekega dne so mi povedali, da je napisal dva prispevka. In res sta prišla v javnost v A. S. Teden pozneje so mi rekli, da je napisal še enega. Niso lagali. Imam veliko dokazov in vzrokov, da sem upravičen sumiti. Nekdo (zaenkrat zamolčim ime) je tudi rekel, da so enega "ruknili" iz jednote in da bodo še enega. Sodim, da misli mene. Kako so ga "ruknili" in kako so nekomu drugemu rekli, da ga bomo, povem enkrat pozneje.

Zanimivega materijala, katerega je obljubil, da napiše o meni v A. S. mislim, da zaenkrat ne bo, kar mi je v resnici žal. Kar je začel, naj bi končal.

Dopisnik pravi, da zagovarja vero tistega, ki je učil ljubiti se med seboj. No, obenem pa priobči članek, kako bo dajal po zobeh. On bi vseeno moral vedeti, kaj se spodobi v listu in kaj ne.

Nič drugega ta "Nekdo" noče kakor da bi jaz molčal. To pa bom takrat, kadar mi dokaže, da sem v zmoti, ne prej.

Da bodo čitatelji Prosvete vedeli, kdo se jezi in kaj vse priobči A. S., prilagam iz tega frančiškanskega lista izrezek, ki se glasi:

"Mica zdaj ve! (Prispevek.) — — Namreč, da se na račun drugih ne spodobi čitati listov. Da se nedolžne člane jednote nobenih stvari dolžiti ne sme. Da se po rdeči fliki drugih napadati ne sme. Da se tam, kjer ne srbi, praskati ne splača. Da se po zobeh dobi, če se mirne ljudi napada. Da je med rdečkarji in sicer med katere spada Mica, največ nazadnjakov. Da pametni in res dostojni ljudje, ki imajo kaj soli v glavi, svoje bližnje v miru puste in jih ne napadajo, kakor to dela Mica po naselbini. Da je najbolj nazadnjaški bebec tisti, ki druge z nazadnjaki zmerja. Vse to Mica zdaj ve! Če bo pa svoj jezik še naprej stegala in obrekovala poštene ljudi, se ji zna zgoditi, da ji bo prizadeti poskrbel brezplačne jerperge. — Nekdo iz T. H., Ind."

Kar ukazuje mi, kaj smem in kaj ne smem. Vsak pameten človek ve, kar se sme in kaj ne, le nevednež ali norec tega ne ve. Med te pa štejem tudi dopisnika v A. S. Tresi se, urednik Žarkometa, kajti tudi nate se je spravil. Uredniku A. S. priporočam, da ga nažene na Pisano polje, kjer bo pasel Černetove krave in pomagal mesiti tisto kravjo potico.

Povedati tudi moram, kaj mislim o F. L., katerega toliko hujskajo proti meni. Je veren, ampak značajen. On ne spreminja prepričanja po vetru, kakor dela "Nekdo". Takega človeka jaz spoštujem, pa naj pripada h kakoršnjkoli stranki.

Ta "Nekdo" je tudi rekel, da sem jaz njegovo "babo" (to ni moj izraz) napadel, ko je šla za božič v cerkev. Tudi to je laž, kajti o tem do sedaj jaz še ničesar vedel nisem in me tudi nič ne briga. Če se ne motim, sem že nekoč povedal mnenje o tistih, kateri hodijo v cerkev. Člani S. N. P. J. imajo po pravilih to zajamčeno, torej lahko gredo v cerkev, kadar hočejo.

Brat F. L. mi je tudi rekel, da je poslal protest na A. S., katerega pa niso priobčili, ker je sumil, da nekdo piše pod njegovim naslovom. Rekel je, da so mu samo odgovorili v listnici uredništva, da nima on nič pri tistih prispevkih. Sodim tudi potem, da mora biti resnica, da "Nekdo" piše na njegov naslov, ker uredništvo A. S. tako na dolgo razlaga uredniško tajnost ravno v tisti številki kot br. F. L. To mislim, da ni vredno radi ene štorklje, četudi bi prinesla dva, ne samo enega. Zdi se mi, da se je tista štorklja zvalila v glavi urednika A. S. Pač pa sodim, da daje pogum "Nekomu", ker če bi mu pisal pismo, lahko pride v neprave roke, ker ne ve, kam bi pisal. In če bi urednik A. S. vedel, koliko dotični ljubi njegov list, bi mu ne dal prostora. Če pa bo še kaj rogovilil v javnost, bom povedal, kdo hoče druge prati. Pohvalil se je, da zna lepo potipati druge, da se podpišejo. Prosim, da se v bodoče tudi on ne pozabi, drugače bo javnost vedela, da ni nič drugega kot obrekovalec. — **Frank Žagar.**

Prohibicija in nje posledice

Nemoralnost med mladino in otroci se pojavlja v več krajih. Slučaj v Illinoisu.

Ottawa, Ill., 7. apr. — Posledice prohibicije se kažejo vsepovsod, posebno pa med mladino. Resnica je, da mladina prejšnje generacije ni pila niti polovice toliko, kot pije sedaj. Ne samo mladina, pač pa tudi otroci od štirinajstega leta naprej. To se je še posebno pokazalo, ko so prišle na dan lepe in čedne stvari v La Salle okraju v Illinoisu te dni.

Državni uradniki so prišli na sled celi verigi nemoralnosti, ki je v zvezi s pijačo. Butlegarstvo cvete v tem okraju kot malo kje. Dekleta stara komaj štirinajst let so bila zapletena v razne orgije z dečki par let starejšimi. Nemoralne partije se prirejajo vsak teden. Pijače je seveda v izobilju; ta jih naredi divje in v takem razpoloženju počnejo, kar bi pod drugimi okolščinami prav gotovo ne.

Dekleta so mirno pripovedovala policiji svoje razuzdano življenje, ki so ga doživele z mladeniči. Delinkventnost med otroci in mladino sploh pripisujejo uradniki direktno prohibiškemu zakonu.

Nizozemski in avstrijski delavci prispevajo v Matteottijev sklad

Holandski socialisti so dosedaj že poslali $2,400, avstrijski pa $5,000.

Curih, Švica. — Delavci iz raznih držav prispevajo v sklad za Matteottijev spomenik, ki ga postavijo socialisti na Dunaju. Najbolj se pa za stvar zanimajo nizozemski in avstrijski socialisti. Holandski so dosedaj že poslali $2,400, avstrijski pa $5,000.

Socialisti iz škandinavskih držav so že in še pošiljajo večje vsote v ta namen, da pokažejo socialisti sveta, kaj mislijo o krutem ravnanju fašistov s socialisti. — Matteotti je bil na mučeniški način umorjen od fašistovske tolpe v Italiji, ko je bil državni poslanec italijanskega parlamenta, v katerem je razgaljal Mussolinijeva početja. Ker se ga je Mussolini zbal, da ga popolnoma razkrinka, ga je dal umoriti. Morilci so bili seveda pri obravnavi oproščeni.

ŽARKOMET

Največji pajac pokopan.

Obljubil sem, da poročam koliko je bilo ubitih pri volitvah v Chicagu. Samo dva — in oba z glasovnicami. Oča župan Dever je šel po politične gobe. Poražen je bil tako, da kar smrdi. Novi župan ni meni nič. Za delavca ne bo nič boljše pa tudi nič slabše. Vzlic temu mi dobro zdi, da je oča Dever dobil po grbi. Čikaški volilci so po večini morda še tako daleč za luno, da ne vedo kdaj je dan in kdaj je noč, toliko pa le vedo, da nočejo župana, ki se valja po tleh pred evropskimi kardinali in jim poljubuje prste. Zato so ga brcnili tja, kamor spada — na "junk pile".

* * *

Vesela Micka poje.

(Včeraj je pomotoma izostalo.)

Oh, cenjeni moj Žarkomet,
novica dobra zate spet!
Od naših vrlih pečlaric,
spekle poln koš so potic.

Zdaj kujejo banket —
ah, to bo luštno spet,
pa ne za tebe, Žarkomet,
pri njih si ti proklet.

Ta dan bo velik dan;
vesel bo vsak kristjan.
Sto patrov je povabljenih,
potic je sto pripravljenih.

Iz naših pečlaric
rodi se klub devic
Marijinih! To bodo rigale,
in z brado migale!

Tako bodo pihale,
tako bodo kihale:
"Prisegam gospod kapucin,
nič več vina iz rozin!"

Gospod jim pa poreče:
"Jaz rad obiram pleče.
Dolžnost je vas, devic,
da dosti še napečete potic!"

Vesela Micka
iz West Parka, O.

* * *

Burja pride.

V stari domovini je bilo vse za vero in cesarja, tukaj je pa vse za Narodni dom. Ali ni to napredek? Nekaterim se dozdeva, da burja piha, pa se motijo. Pihala pa bo sčasoma in močno. Takrat ravno prav pride. Izpod kapce, spakce male, virček mali snuje se; po dolini in krivini urno teče, zliva se. Takrat dobro posveti. — Burjosledec, N. Chi.

* * *

Suha roba.

Dragi Žarkomet! V nekem listu čitam, da so "zajčje orgljice" precej denarja požrle. To ni nič čudnega. Dobre orgljice stanejo goldinar. Počen kravji zvonec dobiš za groš. Skrhani podpeški pipec, s katerim operira zvonec, stane komaj dva krajcarja. Cheap stuff!—Henry.

* * *

Jožetov god.

Iz Barbertona: Naš Jože je obhajal svoj god. Bila pa je smola. Sicer je smolač nesel svojo kosmato dušo v spovednico, a preden je drugi dan zavžil živega Boga, ga je pohopala policija radi butlegarskega greha. Tako je naš Jože godoval v železnem kurniku do ponedeljka, nakar ga je sodnik zasilil za 500 capakov. Taka je ta tužna novica.—Opazovalec smolačev.

* * *

Viva Cristo Rey—pumf!

Kaj bomo pa z Mehiko naredili? Ali jo bomo z oljem poškropili, nedolžne tam pobili, in krivičnih pa svetnike naredili in jih po božje molili? — Siromašni jež.

K. T. B.

Ples v šoli. V Novi vasi pri Poreču so plesali v šoli. Domačini so se začudeno vpraševali, ali je res mogoče, da se dobi dovoljenje za ples v šolskih prostorih. Ples se je vršil in otroci smejo v današnjih časih prisostvovati plesom. Z moralne strani je slabo, pa tudi z materijalne, ker so plesalci napravili na šolski zgradbi veliko škode.

Politični pregled po Jugoslaviji

JUGOSLOVANSKI PARLAMENT.

(Izvirno Prosveti.)

I.

Ker je obtožba "narodnega kmečkega kluba" (Radić) proti notranjemu ministru Maksimoviću (nazvan puškino kopito) z glasovi klerikalcev in radikalov zavrnjena, je vložila demokratska zajednica (samostalci in muslimani) novo obtožbo, ki se mora razpravljati 4. aprila in ki jo je podpisalo 50 poslancev. Ker je iz te obtožbe razvidno, kako nasilna je notranja politika v SHS prinašamo glavne točke te obtožnice po originalnem tekstu:

Druga **obtožba proti Maksimoviću v parlamentu** obsega 38 tipkanih strani. Prinašamo samo glavne misli te obtožnice:

Maksimovič je kot notranji minister postopal skrajno nemarno, površno in celo zlovoljno v izvrševanju svoje dolžnost kot šef tako važne državne uprave. On je trpel in nastavljal v svojem resoru uradnike brez moralnih in šolskih kvalifikacij. S takim uradniškim aparatom, nesposobnim in svojo oblast zlorabljajočim, je uvedena v deželi nezakonitost, proti kateri letijo pritožbe od vseh strani. Tisk o tem manj piše, ker je svoboda tiska omejena. S takim uradškim aparatom je izvršil Maksimovič troje volitve.

Nasilne parlamentarne volitve leta 1925. Pri teh volitvah so se razganjali shodi, zapirali predstavniki opozicije, falzificirali zapisniki, pretresale volilne krogljice, pretepen je bil narodni poslanik dr. Kraft in kandidat Sekolić, napaden in ranjen poslanec Moskovljević, Pečić in drugi.

Pri teh volitvah je bilo zaprto po naredbi ministra celokupno vodstvo H. R. S. S., Radić, Maček, Predavec, Krujevič in Košutič, ki so bili vsi narodni poslanci. Banski stol je vse zaprte osvobodil zapora, toda policija jih je zopet zaprla v stanovanju. Stol sedmorice je dvakrat rešil, da je to nezakonito, toda policija se zato ni brigala. Najvišje sodišče je izreklo sodbo, a ta sodba ne velja za organe notranjega ministrstva.

Teror pri občinskih volitvah leta 1926. Na vse poslaniške proteste proti nezakonitosti in terorju, je ostal minister Maksimović ravnodušen. Sam je bil osebno navzoč, ko so policijski agenti tolkli s korobači in bokserji radikale, ki so bili nasprotniki njegove liste. Narodni poslanik Djukić je bil težko ranjen od policijskih pandurov. Narodni poslanec, ki ga brani zakonski imunitet, je obležal razmesarjen v svoji krvi in od tega časa je stalno v bolnici, namesto v parlamentu. Napadalca je zastopnik velikega župana izpustil, žandarja pa, ki ga je aretiral, je premestil kazensko.

Iste metode pri oblastnih volitvah leta 1927. Razganjali so shode, volilcem so grozili, odstranjevali so varuhe volilnih skrinjic. Posebno oblasti v Bosni, Hercegovini in Vojvodini so se odlikovali pri gaženju zakonov. Narodni poslanec Djumović je bil aretiran vkljub imuniteti. Vse te tri volitve so se vršile tako, da narod prihaja do prepričanja, da zakoni ne garantirajo svobode volilcem, temveč, da se vrši volilno nasilje, pri katerem sodeluje minister policije na čelu svojega nasilnega aparata kot glavni krivec.

To sistematično preganjanje opozicionalcev napravlja vtis, da sta v volilnem boju 2 tabora: oblastniki in ljudstvo. Oblasti, ki imajo dolžnost čuvati ustavo in zakone, vsilijo ljudstvu ta boj, ker sami ne spoštujejo ustave. Na ta način se ustvarjajo dve fronti, dve vrsti državljanov. Ena fronta, ljudska, se bori za zakonitost, za pravico, za dober red v državi, druga fronta državnih oblastnikov, policije, dela proti zakonitosti. Na ta način se ustvarja neenakost državljanov, namesto enakosti, ki je predpisana v 4. členu ustave. Prišli smo do dveh vrst državljanov in državljanstva. Kdor je za vlado, — mu je vse dovoljeno, kdor ni za vlado, je preganjan in vse pravice so mu odvzete.

Štirje narodni poslanci interpelirajo, da v beograjskem okrožju caruje anarhija, brezvladje, tatvina, rabojništvo in politični uboji. Če je okoli prestolice tako, potem si lahko mislimo, kako je šele v Macedoniji, kjer se vrše neprestano krvava preganjanja. Ne mine dan, da ne bi bil kak predstavnik opozicije v teh krajih umorjen.

Ljubezenska tragedija. Dne 19. marca so prepeljali v celjsko javno bolnico smrtno ranjenega Franca Cilenška, posestnikovega sina iz Braslovč. Zdravnik je ugotovil na njem, da ima bodljaj z nožem naravnost v srce, vsled česar je vsako ozdravljenje izključeno. Pri zaslišanju je Cilenšek sprva zatrjeval, da je dobil težko rano v prepiru od nekoga drugega, končno je pa le priznal, da se je ranil sam z namenom, da bi prepričal svoje dekle, ki mu je postala nezvesta, o svoji ljubezni. Ostalo bo pač nepojasnjeno, kako je končala ta njegova namera tako tragično. Cilenšek je kmalu podlegel svoji rani ter so ga pokopali na braslovškem pokopališču.

Zgodovinar dr. Dane Gruber umrl. V Zagrebu je po dolgotrajni bolezni umrl znani zgodovinar dr. Dane Gruber, profesor zagrebške univerze v pokoju in redni član Jugoslovenske akademije znanosti in umetnosti.

Smrtna kosa v Trbovljah. Umrli so: Marija Jenškover, zasebnica, 72 let, Gabersko 21; Al. Zupan, delavka, 27 let, Loke 385; Stanko Berentin, sin rudarja, 10 mesecev, Loke 429.

IZ PRIMORJA

Konec kozoreje na Bovškem. Kako bo plačeval siromašen bovški pastir 200 do 400 ali še več lir davka za koze. Državni davek na koze, uveden z dnem 16. pr. m. določa, da če ima kmet tri koze, mora plačati za vsako 20 lir. Novi zakon pomeni konec kozoreje na Bovškem. Borno je življenje našega ljudstva po bovškem gorovju in zato odhajajo dekleta v Aleksandrijo, moški pa na Vestfalsko in v rabeljski rudnik. Sedaj bo konec kozoreje. Od samih "čomp" prizadeti Bovčani odslej ne bodo mogli živeti. Svet tam gori, pa ni primeren za govedorejo. Kaj bo? Razkropili se bodo ljudje okoli po svetu. Davek je na kozo uveden seveda za celo državo in hoče menda odvrniti škodo, ki jo delajo koze v južni Italiji. Na drugem koncu države pa upropasti del našega ljudstva.

Prazgodovinski človek v Postojnski jami. V jamah postojnske kotline dosedaj ni bilo nikakega sledu o naselbinah prazgodovinskega človeka, sličnih onim, ki so se ugotovile v raznih jamah južnozapadnega Krasa. Jama najbližja Postojni, v kateri so se našli ostanki iz prazgodovinske dobe, se nahaja pri Razdrtem ob vznožju Nanosa, katero je raziskal leta 1889 g. Perko. Do zadnjega časa se je domnevalo, da v slavni postojnski jami prazgodovinski človek ni iskal zavetja, čeprev so se v raznih presledkih našla okostja raznih prepotopnih živali. Da je mnogo pozneje človeška noga stopila v te podzemske prostore, nam pričajo le napisi in letnice od 1213 pa do 1800, ki so na stenah stranske jame "starih imen", levo od "velikega doma". Toda zanimivo odkritje jamskega ravnatelja, g. A. Perka, dovršeno po 20 letnem trudu, dokazuje, da je v tem starem delu jame bival človek že v prazgodovinski dobi. Skoraj popolnoma pokriti po apnencu, so se našli razni deli človeškega okostja; lobanje, prsnega koša, posebno pa dobro ohranjena čeljust s popolnim zobovljem. Okostja so tri: dveh odraslih in otroka. Čeprav so okostja skoraj popolnoma pokrita z apnencem, bi bilo vseeno težko določiti njih starost, ko bi se ne našle ravnotam čepinje prazgodovinske lončene posode. Da je posoda iz prazbodovinskih časov, nam dokazujejo okrasi iste (vdolbene vodoravne in navpične črte). Ostaja le vprašanje, iz katere prazgodovinske dobe je posoda, kar pa je težko dognati iz drobcev, ki so se našli. Čeprav ta negotovost, ostaja le dognano, da je pračlovek iskal zavetja tudi v postojnski jami in upanje je, da nova razkritja doprinesejo novih dokazov.

Fašistično barbarstvo v Cerknem. "Prosvetno društvo" opustošeno. Dne 19. marca so fašisti opustošili "Prosvetno društvo" v Cerknem. Okoli 1. ure popoldne so navalili, precej pijani, na Gospodarski dom, v katerem ima svoj sedež Prosvetno društvo. Vrata v društvene prostore so bila zaklenjena. Vdrli so s silo in razbili knjižnico ter knjige razmetali po sobi. Odnesli so mnogo slik, med temi sliko Prešerna, delo slikarja Šubica. Odnesli so jih na trg in tam vpričo orožnikov sežgali. Nato so se vrnili v društvo in pričeli tam znova razgrajati. Pobili so mnogo šip. Njihov namen je bil, da zapalijo vso knjižnico. Prihiteli so člani društva in potem so prišli še orožniki, pa seveda precej kasno, na kar so fašisti opustili svoje zločinsko početje. Razgrajali pa so še nadalje in orožniki so jih pustili lepo pri miru. Škode je okoli 5000 lir. Knjižnica je uničena, slike enako, stoli in mize so razbiti. Fašistični divjaki so napadli tudi ljudi in jim nastavljali revolverje na prsi. Navajamo zgolj dejstva. Primeren komentar si napravi naša javnost sama.

Protidelavski režim v Litviji znižal mezde delavcem

V mnogo krajih so tovarnarji znižali mezde na polovico. Vlada zatira delavske unije in delavsko gibanje sploh.

Amsterdam. — Fašistični režim v Litviji, ki je zavladal s silo zadnjega decembra in naperil svoje pušice še posebno proti delavskim unijam ter delavskemu gibanju sploh, je pomogel tovarnarjem, da so sedaj z lahkoto znižali delavcem mezde na polovico. Tako poroča uradni list strokovnih unij "Arodneeks" iz Litvije.

Kot je že bilo poročano, so skoro vse strokovne unije prenehale funkcijonirati v Litviji, ker so si ravno tega želeli in delovali na to reakcijonarji, fašisto - klerikalci. Internacijonala strokovno organiziranega delavstva in druge delavske organizacije so sicer poslale takoj proteste na diktatorja Litvije Antona Smetona, a niso prav nič zadeli. Internacijonala je tudi poslala protest na Ligo narodov, ker je v versajski pogodbi, da se ne sme nikjer zatirati delavske unije. Toda liga narodov je do sedaj že v mnogo slučajih pokazala, da nima nikake moči ali pa da je ne mara imeti, posebno kadar gre za delavske stvari.

Sedanji fašistični režim v Litviji pa niso samo zatrl delavske unije in liste, pač pa je tudi zabranil inozemskim delav. listom pot v deželo. Zadnji list, ki je postavljen na indeks kot nevaren vladi, je berlinski "Socialistični poročevalec." V Litviji vlada fašistični klerikalni režim, ki je nasproten delavstvu ter je za povzdigo reakcije.

AMERIŠKA ZGODOVINA V APRILU

(Foreign Language Information Service).

USTANOVITEV DRUGE BANKE ZDRUŽENIH DRŽAV.

(10. aprila, 1816.)

Bridke izkušnje petih let financijalne krize tekom vojne od l. 1812 in po njej je privedlo do ustanovitve druge banke Združenih držav, kateri je bil izdan čarter dne 10. aprila, 1816. Prva banka je bila ustanovljena kmalu po postanku ameriške vlade l. 1791, ali, ko je njen čarter potekel l. 1811, je kongres odklonil obnovljenje, ker se je bal politične zlorabe vladne banke. Druga banka je imela 19 podružnic in glavnico $35,000,000, od katerih je $7,000,000 prispevala vlada in ostalo je bilo pridobljeno potom javne subskripcije. Ustanovitev nove banke je oživila kupčijske posle in privedla do plačil v gotovini, t. j. v srebru in zlatu mesto v bankovcih, ako so vlagatelji to zahtevali. Ko je prva banka prenehala, niso privatne in trgovske banke hotele izplačevati v zlatu ali srebru, marveč so izdajale vladne bankovce, katerih ni tedaj jamčila nikaka zlata zaloga v vladni zakladnici. Tudi ko je potekel čarter druge banke, je prevladal strah pred političnim vplivom vladne banke in čarter ni bil obnovljen.

Šele l. 1912 je federalna vlada poskusila ustanoviti bančni sistem pod federalno kontrolo in nastal je takozvani Federal Bank System. Ta je dal večjo stabilnost splošnim trgovskim poslom, olajšal poslovanje in hitro izplačevanje čekov. Ravno pred kratkim je bil čarter federalnega rezervnega sistema obnovljen za nedoločeno dobo let, začenši od l. 1933, ko stari čarter poteče.

PRVI PREKOATLANTSKI PARNIK PRISPEL V NEW YORK

(23. aprila, 1838.)

Ladja "Great Western," prvi parnik praktične vrednosti v potovanju preko Atlantika, je prispel v newyorško luko dne 23. aprila, 1838. Že l. 1819 je ladja "Savannah" dovršila slično vožnjo iz Liverpoola do Savannah, ali ta ladja je le deloma rabila paro kot gonilno silo. Ako je bilo morje malo bolj razburkano, so jemali narazen kolesi na lopate, ki sta gonili ladjo, in ju potegnili iz vode ter položili na krov. Tudi "Great Western" je bil parnik na lopate in je kakor "Savannah" bil tudi opremljen z jadri. Ali ta so rabili le tedaj, kadar je pihal ugoden veter, da se s tem poveča hitrost ladje. Parnik, ki ga je zgradila Great Western Railway Company na Angleškem, je bil lesen, 212 čevljev dolg, 35 in pol čevljev širok in približno 16 čevljev pod vodo. Ta tip parnika je prevladoval mnogo let, dokler ni Šved John Ericson nekoliko let kasneje dokazal praktičnost vijaka. Parnik na vijake je kmalu nadomestil parnik na lopate, ko so ugotovili, da vijak omogoča hitrost in da je sploh bolj praktičen. Združene države, ki so sprejele Ericsonovo idejo o gonitvi potom vijakov, so s tem dale povod k zgradbi takih parnikov po vsem svetu in razmahu ameriške pomorske trgovine.

Prihod parnika "Great Western" ima veliko zgodovinsko važnost, kajti pred prihodom brzih parobrodov ni bila Amerika v ožji dotiki z evropskimi zadevami in kulturo. Redni brzi promet preko morja, ki je začel z gradnjo številnih parnikov, je razširil kulturno obzorje Amerikancev, jih izvlekel iz provincijalizma in privedel v krog svetovnih zadev.

Od tedaj najvažnejši razvoj parobrodstva je bila uvedba parnih turbin, ki omogočajo veliko manjšo zgubo gonilne sile nego običajni parni stroj, in raba kamenega olja kot kuriva mesto premoga. Ta nadaljni napredek zadnjega časa je povzročil še večji razvoj pomorskega potovanja in trgovstva.

Italija in Jugoslavija konverzirata.

Rim, 7. apr. — Rimski listi javljajo, da je Mussolini stopil v razgovore z jugoslovanskim poslanikom glede ratifikacije nettunske pogodbe. Te konverzacije bodo morda vodile do sporazuma glede vseh spornih vprašanj med Italijo in Jugoslavijo. Ogrski premijer Bethlen odpotuje jutri domov.

Baroni kavčuka niso mogli preprečiti shoda

Njih poteza se ni obnesla.—V Akronu žive ljudje, ki se ne strašijo žuganja baronov kavčuka.

Akron, O.—Akronski svet za zaščito tujezemskih delavcev, ki ga podpira Akronski centralni delavski svet, je sklical javen shod, da se protestira proti nameravanim zakonom za odtisk prstov tujezemskih delavcev in drugih šikan. Na tem shodu so imeli nastopiti tudi dva pridigarja, neki advokat in neka klubska dama.

Tik pred shodom so pa vsi štirje poslali odpoved za sodelovanje na shodu pri gibanju za zaščito tujezemskih delavcev. Bogati baroni kavčuka so namignili, da je bolje zanje, ako se ne mešajo v take stvari.

Ampak shod je končal vseeno z uspehom. Na shodu sta govorila dva pridigarja, en rabinec, ki se niso dali ostrašiti od trusta, tajnik lokalne delavske strokovne organizacije in organizatorice sveta za zaščito tujezemskih delavcev.

Shod se je izrekel proti Aswellovi in drugim sličnim predlogam, ki imajo namen uvesti za tujezemce razne nepotrebne šikane.

Bolgarski delavci obsojajo vlado

V zaporih so še delavci, ki so bili vrženi vanje pred letom, a še sedaj ni bilo obravnave.

Dunaj. — Dunajski "Arbeiter Zeitung" poroča, da je v bolgarski skupščini ostro obsojal vlado Janko Sakasov, ker vlada drži v zaporih nad tisoč delavcev, brez da bi se vršila obravnava. Večina jih je v zaporih nad leto dni ali več in čakajo vladnega odloka za obravnavo. Sakasov je veteran v socialističnem gibanju na Bolgarskem.

Tisoč pet sto političnih jetnikov se nahaja v bolgarskih zaporih. Primerjal je sedanji režim prejšnjemu, kateremu je načeljeval Cankov ter dejal, da je sedanja vlada malo ali nič boljša od prejšnje. Sedanji vladi predseduje Andrej Liapčev.

Sakasov je zahteval popolno amnestijo za vse politične jetnike. Toda kakor vse kaže, bo ta apel imel le malo ali nič odziva pri bolgarskem kralju Borisu, kateri lahko podeli amnestijo jetnikom, ker njegovi svetovalci in ministrski predsednik so pač proti temu načrtu, da se izpusti nedolžne delavce na prosto.

USODNI STREL RADI POŽAROV NA GORENJSKEM

Božična tragedija v Križah pred sodiščem.

Ko so se lani po gorenjskih vaseh neprestano pojavljali požari, se je razburjeno ljudstvo odločilo, da bodo domačije vsako noč stražali fantje. Okrajna glavarstva so res dovolila vaščanom, da smejo na svojih nočnih pohodih nositi puške in na tretji klic tudi streljati, če se ne bi oglasil pasant, ki je naletel na stražo.

Ponoči od 24. na 25. decembra je stražil v Križah pri Tržiču čevljarski pomočnik Ludvik Gradišar. Ko je po polnoči stal blizu svoje hiše, je opazil, kako se je plazila neka senca blizu vaške poti, zapustila pot in šla proti njegovi šupi. "Stoj," je kriknil Ludvik in dvignil puško, a senca se je kljub temu plazila dalje. Še enkrat je Ludvik kriknil, a potem je ustrelil. Senca se je nato zgrudila. Ludvik je začul grgrajoč vzdih in potem je vse utihnilo.

Fant je priskočil in preplašen spoznal, da je ustrelil svojega prijatelja Franceta Terana. France se je namreč hotel prepričati, kako Ludvik straži in se mu je približal. Svojo neprevidnost je plačal siromak z lastnim življenjem. Krogla mu je prodrla skozi srce in je takoj umrl.

Gradišar je dne 23. marca pred deželno sodnijo v Ljubljani preplašen priznal, da je streljal, a zagovarjal se, da je storil samo svojo dolžnost, saj je sprožil puško, ne da bi pomeril, ker je hotel samo neznanca prepoditi.

Kazenski senat je upošteval obtoženčev zagovor in ga oprostil z motivacijo, da je fant sicer res neprevidno ravnal ter da bi miren človek ne streljal tako hitro. Toda ustreljeni je bil sam čuvaj, ki bi vsekakor moral vedeti, da mu preti nevarnost, ako se ne oglasi, pa je kljub temu šel s poti in tudi oglasil se ni. Vrh tega so čuvaji imeli dovoljenje, da smejo nositi puške in streljati na trikratni klic "Stoj!"

RAZNO

Propadanje Evrope. — Neki francoski higijenik objavlja veliko in natančno sestavljeno statistiko o nazadovanju porodov v evropskih državah izza leta 1925. V tem času je prišlo življenje Evrope nekako v ravnotežje. Stanje tega leta se smatra glede porodov za novo normalo, s katero je treba računati v novejšem času.

Statistik pravi, da danes ni več Francija tista dežela, ki je bila pred vojno znana kot dežela najbolj nazadujočih porodov. Njeno mesto zavzema švedska država. Medtem ko pride v v Franciji na tisoč prebivalcev 18.07 novorojencev, jih pride v Švedski na isto število komaj 17.05. Temu dejstvu se je treba tembolj čuditi, ker Švedska ni ne revna, ne demoralizirana, niti degenerirana dežela. Švedi so priznani sportniki in njihovo ljudstvo ni trpelo v svetovni vojni. Edini razlog nazadovanja porodov na Švedskem bi bil ta, da se je prebivalstvo polenilo in daje prednost življenski udobnosti.

Kar se same Francije tiče, treba povedati, da ne zaostaja glede števila porodov skoraj nič za Anglijo. Kmalu za njo pa prideta Belgija in Nemčija. V nemških deželah je problem naraščaja prav tako akuten, kakor na Francoskem. Pred 25 leti je beležila nemška statistika na tisoč prebivalcev 35.7 otrok letno. Danes je padlo to število že na 20.5. Tako se Evropa sama od sebe decimira in ustvarja neko praznoto, katero bodo v doglednem času izkoristili zdravejši narodi, nemara ravno toli podcenjevani Azijati.

Večerne gimnazije v Berlinu. S 1. septembrom uvedejo v Nemčiji nov tip srednje šole, katere pomen bo v tem, da se bo pouk vršil zvečer. Šola bo imela značaj gimnazije in bo sprejemala samo odrasle dijake, moške in ženske, ki so prekoračili vsaj 18. leto ter so podnevi zaštudije, katerih niso mogli absolvirati v svoji mladosti.

V večerno gimnazijo se bodo sprejemali bivši ljudskošolski učenci, o katerih se bo izjavila posebna izpraševalna komisija, da imajo dovolj inteligence in energije za dosego srednješolskega absolutorija v petih letih. Na toliko časa je namreč preračunan študij v teh večernih gimnazijah, kjer se bodo poučevali poleg materščine še naslednji predmeti: zgodovina, zemljepis, matematika, fizika, biologija, angleščina, latinščina ali francoščina.

Pouk se bo vršil vsak teden od pondeljka do petka od 7. do 10. zvečer. Šolsko leto se otvori 1. septembra in bo trajalo do 30. junija. Po vsakih 8 tednih pouka dobe učenci večerne gimnazije en teden odmora, ki bo namenjen v prvi vrsti počitku, v drugi vrsti pa telesnemu utrjevanju. Metoda večerne gimnazije bo obstojala posebno v tem, da bodo skušali nastavniki obdelati vse predmete z dijaki in dijakinjami na licu mesta, t. j. v šoli, in jih bodo skušali glede domačih nalog popolnoma razbremeniti. Seveda bo način pouka primeren starosti slušateljev in slušateljic ter bo odgovarjal približno načinu predavanj na univerzah.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENCI."

Ali se bodete selili? Če je tako, tedaj telefonirajte WABash 6000

Ako je narejeno za gorkoto

Tedaj isto izboljšate s plinom

KAKOR hitro ste se odločili za selitev, obvestite Gas Company. Mi bomo gledali, da se vam odpre plin v vašem novem stanovanju, kadar dospete tam.

Oglasite, pišite ali telefonirajte. Povejte nam datum kedaj se bodete selili. Dajte nam PRAVI naslov vašega novega bivališča; povejte nadstropje, apartment številko in kje lahko naš mož dobi ključ.

Zapomnite si, naš inspektor mora imeti odprt uhod ne le do metra temveč tudi v vse sobe, da se prepriča, da so vse cevi dobro pritrjene in da ni nikjer odprtine na nobenem delu plinovih priprav.

Naznanite nam v naprej vašo nameravano selitev in mi bomo skrbeli, da bode plin pripravljen za vas, ko pridete tja.

The Peoples Gas Light and Coke Company

Michigan Ave. at Adams Street

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

Gustave Flaubert:

Legenda o svetem Juliju gostitelju

(Dalje.)

Krvave pege so se črnile na njuni beli koži, postelja in tla so bila poškropljena in celo na slonokoščenega Kristusa, ki je visel nad posteljo, je špricnilo par kapelj krvi. Škrlatni odsev skozi pobarvano okno, na katerega je ravnokar posvetilo jutranje solnce, je osvetil krvave madeže, jih povečal in tako čudno razsvetlil, da se je zdela cela soba polna krvi. Julij je stopil k truploma, si šepetal sam sebi besede in se skušal prepričati samega sebe, da se moti in da kaj takega ne more biti res, pač pa da se včasih človeku samo tako resnično sanja.

Končno se je pripognil in od blizu pogledal starega moža ter videl med napol zaprtimi očmi mrtvo zenico, ki je ognjeno zrla nanj. Šel je na drugo stran postelje, kjer je ležalo drugo truplo, toda obraz je bil deloma zakrit s kodri spežno sivih las. Julij je s prsti segel pod lase in dvignil glavo, držal jo nad posteljo z iztegnjeno roko, da bi pregledal obraz, z drugo roko pa je dvignil svetilko. Kaplje krvi so spolzele s posteljne blazine in slišno odkapale na tla.

Ko se je storil mrak, se je Julij prikazal svoji ženi. S spremenjenim glasom ji je ukazal predvsem, da mu ne sme odgovoriti in se mu ne sme približati, niti pogledati ne sme nanj, temveč vsak njegov ukaz ubogati, ker drugače bo za večno prokleta.

Pogreb se je imel vršiti kakor prikazano na pergamentu, ki ga je zapustil na stolu v sobi pri mrtvih truplih.

Zapustil ji je grad, svoje vazale in vse posvetno blagostanje, ne da bi si obdržal zase celo svoja oblačila ali sandale. Ona pa je ubogala po božji volji, katera je bila, da se je zločin moral zgoditi. Vedela je, da mora moliti za njegovo dušo, ker drugače bi bil pogubljen.

Mrtveca sta bila slovesno pokopana v kapeli tri dni oddaljenega samostana. Menih s kapuco, ki je zakrivala ves njegov obraz, je osamljen sledil procesiji, kajti nihče se mu ni upal približati in ga ogovoriti. In med mašo je vznak legel na tlak z obrazom dol obrnjenim in držeč obe roki od sebe.

Po pogrebu so ga videli oditi na pot v gore. Večkrat se je ozrl nazaj, končno pa je izginil v gorah.

III.

Zapustil je domovino in prosjačil na poti za vsakdanji kruh. Svojo roko je iztegnil proti konjeniku, ki ga je srečal na poti, in pohlevno se je približal delavcem, ki so spravljali žito na polju. Drugače pa je postajal pred vhodom na grad, kjer je stal kakor prikovan, brez gibljeja in z žalostnim obrazom.

Pokoren silnemu duhu, ki mu je nalagal pokorščino, je vedno pripovedoval svojo zgodbo ljudem, kateri pa so nato zbežali od njega in se prekrižali. Po vaseh, skozi katere je jezdil prej, so dobri ljudje zapirali vrata pred njim, mu pretili in ga obmetavali s kamenjem, kakorhitro so ga spoznali. Bolj dobrosrčni ljudje so stavili na okna latvice z mlekom in kakim prigrizkom in nato hitro zaprli, samo da bi ga ne videli.

Zavržen in preziran od vsakogar se je tudi sam ločil od ljudi in se je hranil s koreninicami in rastlinami, z divjim sadežem in z oštrigami, katere je našel na morskem bregu.

Z vrha kakega griča je čestokrat zagledal veliko skupino nakopičenih streh v dolini, s stolpiči, mostovi in ozkimi ulicami, iz katerih je prihajal mestni hrup.

Polastila se ga je silna želja in ga vabila v mesto. Toda odurni in zverski obrazi ljudi, veliki hrup mesta in brezbrižnost njih neprizanesljivih opazk, vse to mu je ohladilo srce, da je zatrl gorečo željo. O praznikih, ko so rano zjutraj doneli zvonovi s stolne cerkve in so bila ljudska srca napolnjena z radostjo, je opazoval prebivalce, ki so prihajali iz svojih stanovanj, plesalce na javnih trgih in pri vodnjakih, ter veličastje palač, v katerih so stanovali princi; ali tedaj, ko je nastopila noč, se je približal v mesto, pokukal tupatam skozi okno k dolgim mizam, pri katerih so se zbirale družine in so dedi na kolenih zibali deteta. Stok se mu je izvil iz prsi in obrnil se je proč in odbežal nazaj v svoja gozdna skrivališča.

S hrepenenjem se je oziral po divjih žrebcih na paši, po ptičah v gnezdih in po hroščih ter po cvetlicah, toda vse se je umikalo, ko se je približal, vse se izbegalo pred njim. Zato pa je iskal samote. Ali veter je prinesel na njegova ušesa glasove šklepetanja mrtvaških kosti; rosne kaplje so ga spominjale na potoke krvi in vsaki večer je solnce po nebu razlilo kri, a ponoči je sanjal o zaklanju očeta in matere.

Napravil si je oblačilo iz las, v katero si je vpletel železne bodice. Po kolenih se je priplazil na visoki grič, na katerem je stala kapela. Toda neprestano ga je gnala misel, radi katere je izginilo vse veličastje tabernakljev, da ni mogel dobiti utehe in bičal se je za pokoro.

Ni se zoperstavljal bogu, ki je dopustil vse to, ali obupaval pa je pri mislih, da je izvršil take zločine.

Groza se ga je letevala, ko je pomislil nase, zato pa se je podal v brezupne čine. Rešil je mrtvoudne iz ognja in otroke iz morskih valov. Toda morje ga ni hotelo požreti in plameni ognja se ga niso prijeli. Čas ni olajšal njegovih muk, ki so postale tako neznosne, da je sklenil umreti.

Ko se je nekega dne pripogibal nad vodnjakom, da bi presodil, kako je globok, se je pojavil na njegovi strani stari mož. Njegova brada je bila dolga in bela, izgledal pa je tako siromašno, da se Julij ni mogel vzdržati solz. Tudi stari mož se je jokal. Ne da bi spoznal ta obraz se ga je Julij spomnil in zazdelo se mu je, da je podoben njegovemu. Zatrepetal je, kajti spoznal je, da stoji pred njim njegov lastni oče. Takrat je opustil vsako misel na samomor.

Podal se je na dolgo pot skozi veliko dežel in je prišel do zelo nevarne reke. Nevarna je bila radi močnega toka kakor tudi radi gline ob njenih gregovih. Že dolgo časa si ni nihče drznil, da bi se podal čez njo.

Rilec starega čolna, katerega ogrodje je bilo zakopano v blatu, se je pokazoval iz trstja. Ko je Julij ogledal čoln po bližje, je našel par vesel. Padlo mu je na misel, da bi žrtvoval svoje življenje za svojega bližnjega.

Na bregu reke je skozi glino pričel graditi pot, s katero je omogočil dostop do žive struge reke. Pri tem nevarnem delu mu je velikokrat izpolzelo s poti v glino, da je bil že čisto blizu smrti, a vedno se je rešil po čudnem naključju in nadaljeval z gradnjo mostišča preko gline do vodne struge. Ko je to dovršil, pa je začel iz ostankov večjega čolna graditi manjši čoln za prevoz ljudi preko reke. Ob mostiču pri valovih reke je zgradil kočo z hlodov, katere je obmetal z ilovico.

Kakor hitro so ljudje izvedeli, da je reka dostopna in da je ob nji brodar, ki jih prepelje čez, so popotniki v velikem številu prihajali tja. Z nasprotne strani so mu vpili in mahali z zastavicami in Julij je takoj skočil v čoln in preveslal preko. Delo je bilo silno naporno, kajti ljudje so preoblagali brod s številno prtljago in z živalmi, ki so se kar tresle strahu, ko jih je prepeljaval, da je bilo radi tega delo še težavnejše. Za ves svoj trud pa ni Julij zahteval ničesar; nekateri so mu dali ostanke od hrane, ki so jih nosili po vrečah in culah, ali pa ponošena oblačila, katerih sami niso mogli več rabiti.

(Konec jutri.)

A. P. Čehov:

Debeluhar in suhač

Na postaji Nikolajevske železnice sta se srečala dva prijatelja. Enen je bil debel, drugi pa mršav. Debeluhar je pravkar poobedoval na kolodvoru in ustnice, še vse mastne, so se mu svetile ko zrele višnje. Dišal je po vinu in fleur d'orange. Suhač pa je ravnokar stopil iz vagona, ves obtovorjen s kovčegi, zavitki in škatljami. Dišal je po gnjati in črni kavi. Izza njegovega hrbta je kukala mršava ženska postava z ošpičeno brado— njegova žena, in pa dolg gimnazijec s krmežljavimi očmi — njegov sin.

— Porfirij! — je vzkliknil debeluhar, ko je zagledal suhača. Ali si res ti? O, duša zlata! Koliko časa se že nisva videla! —

— Glej ga no, glej! — se je začudil suhač. — Miša! Tovariš mojih mladih let! Odkod si se pa vzel? —

Trikrat sta se prijatelja poljubila; nato sta upria s solzami zalite oči drug v drugega. Oba sta bila prijetno iznenadena.

— Dragi moj, — je začel suhač po poljubovanju, — tega se pa res nisem nadejal! Tako iznenadenje! Nu, zdaj pa le dobro poglej! A ti si pa še vedno tako zal dečko, kakor si bil! Tako srčkan in eleganten! Eh, ti moj Bog! Nu, kako ti pa kaj gre? Ali si bogat? Ali si oženjen? Jaz sem že, kakor vidiš .... Ta-je je moja žena, Lujza, rojena Wanzenbach ... luteranka ... in to je moj sin, Nafanajl, tretješolec. Nafanja, to je moj tovariš izza otroških let! V gimnazijo sva hodila skupaj! —

Nafanajl je malo pomislil in privzdignil čepico.

— V gimnazijo sva hodila skupaj! — je nadaljeval suhač. — Ali še pomniš, kako so te dražili? Tebe so imeli za Herostrata, ker si nekoč s cigareto zažgal razredno knjigo, mene pa so zbadali z Efijaltom, ker sem pač tožaril ... Ho — ho ... Smo bili pač otroci! Nikar se ne boj, Nafanja! Le stopi bliže! To je pa moja žena, roj. Wanzenbach ... luteranka.—

Nafanajl je malo pomislil; nato se je zmuzal za očetov hrbet.

— Nu, kako se pa drugače kaj imaš, duša draga?? — je vprašal debeluhar, zroč mu veselo v oči. — Ali si kje v službi? Ali si že kaj močno napredoval v službi? —

— O, v službi sem, v službi, dragi moj! Že drugo leto sem kolejski asesor in red sv. Stanislava nosim. Veš, slaba plača ... pa Bog pomagal. Zato pa poučuje moja žena klavir, jaz doma izdelujem lesene cigaretnice. Imenitne cigaretnice! Po rublju jih prodajam. Če jih pa kdo vzame deset namah ali pa še več, dobi popust, veš. Na ta način pač nekako rinemo naprej. Veš, prej sem bil v ministrstvu, zdaj sem pa semkaj prestavljen za načelnika, v istem resoru ... In zdaj bom tu ... Nu, kako pa kaj ti? Kaj ne, da si že svetnik? A?

— Ne, draga duša, še vse več! — je dejal debeluhar. — Do tajnega svetnika sem jo že spravil ... Dve zvezdi imam ...

Mršavi je mahoma ves prebledel in otrpnil. Kmalu nato pa se mu je lice od nasmeha široko nakremžilo. Zdelo se je, kakor da se usipljejo z njegovega obraza in iz oči iskre. Ves se je skrčil, zlezel v dve gubi in se skrivil ... Njegovi kovčegi, zavitki in škatlje so se stlačile in zverižile ... Tenka in ošipljena brada njegove žene je postala še daljša. Nafanajl se je postavil po vojaško in zapel vse gumbe na svoji šolarski uniformi...

— Jaz, vaša visokost ... Jako mi je ljubo! Tovariš, bi rekel, izza otroških let, pa so danes že tako visoka oseba! Hi-hi-hi ...

— Nu, dovolj tega! — je dejal debeluhar in nagrbančil čelo. — Čemu tak ton? Saj sva vendar tovariša od mladih nog! Zakaj, zakaj tako češčenje?

— Oprostite! ... Kaj pa mislite —... se je zahihital suhač in se še bolj upognil.

— Milostno zanimanje vaše visokosti je zame kakor blagodejna rosa ... To tukaj, vaše visokost, je moj sin, Nafanajl... in to žena Lujza, luteranka, tako rekoč ...

Debeluhar je mislil še nekaj odgovoriti, toda na suhačevem obrazu je bila zapisana tolika ponižnost, toliko zadovoljstva in pa grenke spoštljivosti, da je tajnemu svetniku kar slabo prihajalo. Obrnil se je proč ter mu pomolil roko v slovo.

Suhač je stisnil tri prste, se priklonil do pasu ter se zahihital kakor tak Kitajec: hi-hi-hi. Žena se je nasmehnila, Nafanajl je po vojaško udaril s petami vkup in čepica mu je pala na tla.

Vsi trije so bili prijetno iznenadeni.

FINE PREKAJENE KLOBASE IN ŠUNKE S ČESNOVIM OKUSOM

Velika noč se bliža in kakor po navadi brez dobre šunke in klobas ni velika noč; to mora biti na mizi, da se dobro pogosti. Kakor so vsako leto naročila zelo velika, tako pričakujem tudi letos. Vsled tega se priporočam rojakom, da bi takoj naročili svoje potrebščine, zato da dobite o pravem času in ne bodete potem razočarani. Cene so: Klobase, šunke, meso brez kosti po 34c funt; reberca 28c funt, in "paprika špeh" po 40c funt.

Pošiljam od 5 funtov naprej po C. O. D. ali pa če denar pošljete z naročilom. Pišite na:

JOSEPH LESKOVAR
610 — 14th Street, Racine, Wis.

Za člane S. N. P. J. stane Mladinski list samo 30 centov letno.

NA PRODAJ JE: dvonadstropna, 2 krat 4-sobna hiša, moderno urejena, podstrešje in garaža. Proda se za nizko ceno. Oglasite se na: 5418 W. 24th Place, Cicero, Ill. (Adv.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (March 31-1927) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $6.50, pol leta $3.25, za člane $5.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.[illegible] Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Agitirajte za "Prosveto"

MARK TWAIN:

MALI KLATEŽ TOM SAWYER

Poslovenil I. Mulaček.

(Dalje.)

VII. POGLAVJE.

Čim bolj se je trudil Tom, da bi uprl svoje misli v knjigo, tem bolj so mu uhajale okoli. In tako se je vdal na vsedenje, zdihovaje in zevaje v svojo usodo. Zdelo se mu je, da noče priti ura opoldanskega počitka na noben način. Ozračje je bilo neznansko mirno. Niti sapica se ni ganila. Bil je najbolj zaspan dan vseh za spanih dni. Opojno šumenje petindvajset učečih se šolarjev je vplivalo na dušo kot čar, ki se nahaja v šumenju bučel. Tam v borečih solnčnih žarkih je vzdigoval Cardiff Hill svoje mehke, zelene obronke skozi lesketajočo kopreno vročino, pobarvane z rdečico deljave; nekoliko ptic je leno plavalo visoko v zraku; nikjer ni bilo videti ničesar živega razun nekoliko krav, pa še te so spale.

Tomovo srce je hrepenelo po prostosti, pa da bi imel vsaj kaj zanimivega, s čimer bi si preganjal strašni dolgočas. Roka mu je zlezla v žep in obraz mu je zažarel v ognju hvaležnosti, ki je bila podobna molitvi, čeravno si ni bil tega svest. Nato se je skrivoma prikazala škatljica za strelne kapice. Osvobodil je klopa ter ga položil na dolgo, zadnjo klop. Žival je najbrže v tem trenutku tudi zažarela hvaležnosti, podobni molitvi, ali bila je prezgodnja; kajti ko se je hvaležno podala na pot, jo je Tom z buciko obrnil ter jo primoral, da se je obrnila v drugo smer.

Tomov najboljši prijatelj je sedel poleg njega in trpel prav kakor Tom; sedaj pa se je začel, kot bi trenil, globoko in hvaležno zanimati za to zabavo. Ta najboljši prijatelj je bil Joe Harper, s katerim sta si bila cel teden zaprisežna prijatelja, ob sobotah pa sta si stala v bitkah kot sovražnika nasproti. Joe je vzel buciko izza ovratnika suknje in začel pomagati pri vežbanju ujetnika. Zabava je postajala vsak trenutek zanimivejša. Kmalu pa se je oglasil Tom, češ, da ovirata drug drugega in da se ne more nobeden dodobra igrati s klopom. Radi tega je položil na klop Joevo tablico in potegnil po sredi črto od vrha do tal.

"Tako torej," je rekel, "dokler bo na tvoji strani, ga lahko ti preganjaš, jaz ga pa pustim pri miru; če ga pa pustiš, da uide in pride na mojo stran, ga moraš ti pustiti pri miru toliko časa, dokler ga bom lahko zadržal, da ne zleze čez črto."

"Dobro, naprej — izpusti ga."

Klop je kmalu ušel Tomu in prekoračil ravnik. Joe ga je nekaj časa preganjal, dokler mu ni pobegnil in zlezel nazaj čez črto. Ta prehod se je pogostoma izvršil. Medtem ko je mučil eden klopa z največjim zanimanjem, ga je ogledoval drugi z ravno tolikim zanimanjem; obe glavi sta se sklanjali preko tablice, bili sta mrtvi za vse drugo. Naposled je vse kazalo, da se je sreča stalno ustanovila pri Joe. Klop je skušal pobegniti na to, na ono in na drugo stran in je postal ravno tako razburjen in razvnet kot dečka; toda vsakokrat, ko je bila zmaga takorekoč že na njegovi strani in se Toma že srbeli prsti, da bi začel, ga je Joeva bucika spretno obrnila in obdržala. Končno je bilo Tomu to preveč. Izkušnjava je bila prevelika. Iztegnil je roko in začel pomagati s svojo buciko. Joe pa se je na mestu raztogotil in rekel:

"Tom, pusti ga pri miru."

"Rad ei ga samo malo nagnal, Joe."

"Ne, gospod, to ni pravilno; pusti ga pri miru."

"Presneto, saj ga ne bom močno nagnal."

"Pusti ga pri miru, ti rečem!"

"Nočem!"

"Moraš — saj je na moji strani črte."

"Ti, Joe Harper, čigav pa je klop?"

"Meni prav nič mar, čigav je — sedaj se nahaja na moji strani črte in se ga ti ne smeš dotakniti."

"No, jaz pa stavim, da se ga bom navzlic temu. To je moj klop in jaz bom delal ž njim, kar se bo meni ljubilo, da veš!"

Silovit udarec je priletel na Tomov hrbet, duplikat pa na Joeva pleča in celi dve minuti je v veliko veselje cele šole letel prah iz obeh jopičev. Fanta sta bila preveč zatopljena v svoj prepir, da bi bila zapazila šepet, ki se je vzdignil po sobi tisti trenutek, ko je prišel učitelj po prstih po sobi in obstal za njima. Opazoval je precej časa to predstavo, predno je prispeval sam svoj delček premembe k stvari. Ko se je šola opoldne končala, je Tom pohitel k Becky Tatcherjevi in ji pošepetal na uho:

"Pokrij se in naredi, kakor da greš domov, in ko prideš na vogal, izgini proč od njih, pa se obrni po ulici doli in pridi nazaj. Jaz bom šel po drugem potu in jih bom pretekel prav na tistem mestu."

Tako je odšla ona z eno gručo šolarjev, on pa z drugo. Čez nekoliko časa sta se pa sešla na koncu stranskega pota, in ko sta dospela do šole, sta bila čisto sama. Vsedla sta se skupaj in položila tablici predse na klop; Tom je dal Becky črtalo, držal njeno roko v svoji, jo vodil in ustvaril na ta način še eno presenetljivo hišo. Ko je začelo pojemati zanimanje za umetnost, sta se začela razgovarjati. Tom je kar plaval v radosti. Rekel je:

"Ali imaš rada podgane?"

"Ne, sovražim jih!"

"No, jaz tudi — seveda žive. V mislih pa imam mrtve, ki jih lahko vrtim na vrvici okoli glave."

"Ne, meni ni dosti za nikake podgane. Pač pa imam rada gumi za žvečenje."

"Oh, ali res! Rad bi ga imel sedajle malo!"

"Res? Jaz ga imam. Nekoliko časa pustim tebi žvečiti, potem mi ga pa moraš zopet vrniti."

Bilo je zelo prijetno in žvečila sta gumi drug za drugim in v svoji veliki zadovoljnosti bingljala z nogami ob klopi.

"Ali si bila že kedaj v cirkusu?" je prašal Tom.

"Da, in moj papa me vzame zopet seboj, če bom pridna."

"Jaz sem bil že tri ali štirikrat — Bog ve kolikokrat. Cerkev ni nič proti cirkusu. V cirkusu se godi ves čas kaj prijetnega. Jaz postanem šaljivec v cirkusu, kadar bom velik."

"Oh, ali res? To bo lepo. Tako lepo pikasti so."

"Da, res je. In koliko denarja dobijo — večinoma po dolar na dan, pravi Ben Rogers. Ti, Becky, ali si že bila kedaj zaročena?"

"Kaj pa je to?"

"No, zaročena za poroko."

"Ne."

"Ali ne bi hotela biti?"

"Mislim, da. Ne vem. Kako pa je to?"

"Kako? No, kakor nič. Ti samo rečeš kakemu fantu, da nočeš nikoli imeti drugega kot njega, nikoli, nikoli, prav nikoli, potem ga pa poljubiš, to je vse. Vsak more to storiti."

"Poljubim? Čemu pa poljubiti?"

"Veš, to, veš, je zato — no, vedno tako store."

"Vsi?"

"No, da, vsi, ki so zaljubjeni drug v drugega. Ali se spominjaš, kaj sem ti napisal na tablico?"

(Dalje prihodnjič)

MATIJA SKENDER
JAVNI NOTAR
za Ameriko in stari kraj

1122 E. Ohio St. Telefon CEDAR 4372 N. S. Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice, oporoke in vse druge v notarsko stroko spadajoče spise.

Pišite, telefonirajte, ali pridite osebno.

Ali ste že začeli

agitacijo za DNEVNIK PROSVETO? Kampanja je sedaj v polnem teku in prvi uspehi so se že pokazali. Ne bodite vi zadnji pri glašenjem v to kampanjo. Pričnite takoj! Pridobite svojega znanca in prijatelja, da se takoj naroči na Prosveto. Čaka va lepa nagrada, če pošljete dve ali več obnovljenih naročnin; ali p vsaj eno novo.

Brez odbite provizije ste za enega novega naročnika za p leta upravičeni do knjige "JIMMY HIGGINS," vredne $1; za cel letno naročnino dobite "SLOVENSKO-ANGLEŠKO SLOVNICO" vredno $2, ali pa druge knjige iz založbe "Književne matice" vrednosti $2.

Za dve celoletni naročnini dobite lepo in debelo knjigo "AMERIŠKI SLOVENCI", vredno $5, ali pa druge knjige v vrednosti $

Vsi bratje in sestre S. N. P. J., takoj na delo za nove naročnike! Zlasti pa dopisniki, ki pišete, kako priljubljena vam Prosveta. Še z agitacijo dokažite, da vam je res priljubljena da delate za njeno razširjenje.

Naročnina je za celo leto $5, za pol leta $2.50; za Chicago Cicero celoletno $6.50, za Evropo $8.

IZPOLNITE IN IZREŽITE TA KUPON.

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

Priloženo dobite naročnino $....., za katero pošljite Prosveto:

Ime ..... $.....

Naslov .....

Ime ..... $.....

Naslov .....

Ime ..... $.....

Naslov .....

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCI—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane..$5.00

Slovensko-Angleška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo.....$2.00

Zakon Biogenezije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro.....$1.50

Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami.....$1.50

Zajedalci—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki..$1.75

Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek $1.00

Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo.....50c

"Hrbtenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo.....25c

"Informator"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo..20c

Pišite pošto na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.